

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2019-08-06
Besvaras senast
2019-08-20

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:870 Reglering av tobaksfria nikotinprodukter

Sverige har EU:s lägsta tobaksrelaterade dödlighet. I 24 av övriga 27 medlemsstater är den tobaksrelaterade dödligheten mer än dubbelt så hög. Hur kommer sig detta? Det beror självfallet på att Sverige har relativt få rökare. Det kan i sin tur till stor del förklaras av att många svenskar istället för att röka snusar, liksom av folkhälsopolitiska insatser så som restriktioner och informations spridning.

Eftersom snus inte alls medför samma hälsorisker som röktobak anser vi moderater att snus inte ska regleras lika strikt som röktobak. Därför var vi i stora stycken kritisk till regeringens proposition ny lag om tobak och liknande produkter där regeringen la fram flera direkt klåfingriga förslag rörande snuset så som att förbjuda självbetjäning. Det förslaget sa vi liksom en riksdagsmajoritet nej till. Därför är det fortsatt möjligt för snusare att själv välja och plocka sin snusdosa i butik. Att vi lyckas stoppa det förslaget innebär också att många handlare, särskilt små butiker på landsbygden, slipper höga kostnader för att bygga om sina butiker. Regeringen lyckades dock driva igenom sitt förslag om att reglera antalet prillor per snusdosa vilket vi beklagar. Eftersom snuset har en till synes viktig roll för att minska rökningen och de tobaksrelaterade skadorna är det helt enkelt fel att i politiken likställa snus med röktobak och att på olika sätt detaljreglera och försvåra tillgängligheten på snus.

Framåt bör inte målet om att minska tobaksbruket överlag överordnas målet om att minska de tobaksrelaterade skadorna. I nästa ANDT-strategi bör fokus istället vara på att reducera de tobaksrelaterade skadorna. Konkret innebär det att fokus bör riktas mot att minska tobaksrökning då denna är en av de absolut främsta förebyggbara riskfaktorerna för sjukdom och för tidig död. Rökning beräknas i Sverige leda till över 10 000 dödsfall per år och att omkring 100 000 svenskar varje år insjuknar i rökrelaterade sjukdomar.

Snus är för många alltså ett alternativ till röktobak. På senare år har det också utvecklats en lång rad andra produkter, bland annat snusliknade produkter utan tobak, som också riktar sig till rökare eller andra som konsumerar nikotinprodukter. Dessa nya nikotinportioner omfattas dock inte av lag om tobak och liknande produkter. Det innebär att det på den svenska marknaden finns nikotinhaltiga produkter som i princip är oreglerade då de varken sorterar under tobakslagstiftningen eller klassas som läkemedel. Livsmedelsverket anser

inte heller att snusliknande produkter utan tobak ska betraktas som livsmedel. Därför kan tillverkningen och produkterna av nikotinportioner inte heller kontrolleras utifrån livsmedelslagstiftningen.

De företag som idag tillverkar och säljer tobaksfria nikotinportioner har slutit en branschöverenskommelse som bland annat säger att produkterna bara får säljas och marknadsföras till personer över 18 år. Det är dock olyckligt och märkligt att regeringen inte har valt att överhuvudtaget reglera dessa produkter. Utan en reglering på plats finns risk att oseriösa aktörer kliver in på marknaden och utnyttjas situationen genom att exempelvis säljer produkter till minderåriga.

Eftersom nikotinportionerna liknar snus men just inte är snus eftersom de är fria från tobak omfattas det inte av EU:s exportförbud. Det gör att dessa produkter, som bara produceras i Sverige, kan exporteras och förhoppningsvis bidra till att ersätta rökta tobak och därmed minska de tobaksrelaterade skadorna i övriga EU. Det skulle också generera jobb och skatteintäkter i Sverige vilket vore välkommet. Regeringen bör dock återkomma till riksdagen med förslag om hur också tobaksfria nikotinportioner kan lagregleras, förslagsvis genom att regleras likt nikotinvätskor till e-cigarett. För övrigt bör regeringen självfallet också verka för att avskaffa EU:s exportförbud mot svenskt snus. Ett avskaffande av exportförbudet vore bra folkhälsopolitiskt liksom för svenskt ekonomi.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga socialminister Lena Hallengren följande:

Anser socialministern att det är rimligt med oreglerad försäljning av nikotinhaltiga produkter i Sverige och om inte avser minister att ta initiativ till att reglera också de tobaksfria nikotinportionerna genom förslagsvis tillägg i lag om tobak och liknande produkter?

.....

Johan Hultberg (M)

Överlämnas enligt uppdrag

Annalena Hanell